Czym jest historia. Źródła i chronologia

Region i mała ojczyzna, zabytki, trzy znaczenia słowa historia, historia a legenda, praca historyka, rodzaje źródeł i ich wiarygodność, rok, wiek, tysiąclecie, epoka, p.n.e. i n.e., oś czasu, mapa i plan z legendą

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 40 pkt

Przypomnij sobie

- Słowo **historia** ma trzy znaczenia: **przeszłość** (to, co już się wydarzyło), **nauka o przeszłości** i **opowieść** o dawnych zdarzeniach. Historia pomaga zrozumieć, skąd się wzięliśmy i dlaczego świat wokół nas wygląda tak, a nie inaczej.
- **Legenda** to stara opowieść, w której prawda miesza się ze zmyśleniem. **Fikcja literacka** to świat wymyślony przez pisarza. **Historia** opiera się na źródłach, które można sprawdzić.
- **Historyk** bada **źródła historyczne** – wszystko, co zostało z dawnych czasów. **Archeolog** szuka śladów przeszłości w ziemi. **Źródła pisane** to np. kroniki, listy, dokumenty, pamiętniki. **Źródła niepisane** to: **materialne** (narzędzia, monety, budowle), **ikonograficzne** (obrazy, rysunki, zdjęcia), **audiowizualne** (nagrania, filmy) i **ustne** (wspomnienia opowiadane przez świadków).
- Historyk sprawdza, czy źródło jest **wiarygodne**, czyli czy można mu wierzyć: kto je stworzył, kiedy, po co, czy autor widział wydarzenia na własne oczy i czy inne źródła mówią to samo.
- **Data** mówi, kiedy coś się wydarzyło. **Wiek** (stulecie) to 100 lat, **tysiąclecie** – 1000 lat, **epoka** – długi okres o wspólnych cechach. Lata liczymy **przed naszą erą (p.n.e.)** i **naszej ery (n.e.)**. Roku zerowego nie było. Przy latach p.n.e. większa liczba oznacza dawniejszy czas: rok 500 p.n.e. był wcześniej niż 100 p.n.e.

Lata	Wiek	Przykład
1–100	I	rok 79 – to I wiek
901–1000	X	rok 966 – to X wiek
1401–1500	XV	rok 1410 – to XV wiek
1901–2000	XX	rok 1918 – to XX wiek

- Rok na wiek: **skreśl dwie ostatnie cyfry i dodaj 1**. Rok 1410 → 14 + 1 = **XV wiek**; rok 966 → 9 + 1 = **X wiek**; rok 450 p.n.e. → 4 + 1 = **V wiek p.n.e.** Gdy rok kończy się na 00, tylko skreślamy zera: rok 1500 → **XV wiek** (to ostatni rok tego wieku). Lata 1–1000 to **I tysiąclecie n.e.**, lata 1001–2000 – II tysiąclecie, a rok 2026 należy do **III tysiąclecia**.
- Upływ czasu w naszej erze liczymy odejmowaniem: od 966 do 1410 minęło 1410 − 966 = 444 lata. Gdy jedno wydarzenie było p.n.e., a drugie n.e., dodajemy lata i odejmujemy 1 (bo roku zerowego nie było): od 50 p.n.e. do 50 n.e. minęło 50 + 50 − 1 = 99 lat. Wydarzenia układamy po kolei na **osi czasu**. Kilka ważnych dat z dziejów Polski: 966 – chrzest Polski, 1410 – bitwa pod Grunwaldem, 1795 – III rozbiór (sąsiedzi podzielili między siebie całą Polskę), 1918 – odzyskanie niepodległości.
- Epoki historyczne: **starożytność** (do 476 r.), **średniowiecze** (476–1492), **nowożytność** (1492–1918), **współczesność** (od 1918 do dziś).
- **Mapa historyczna** pokazuje, jak wyglądał świat albo kraj dawniej. **Plan** to bardzo dokładny rysunek małego terenu, np. miasta albo zamku. Znaki na mapie i planie objaśnia **legenda** – ramka z opisem kolorów i symboli. (Uwaga: to inne znaczenie słowa legenda niż stara opowieść.)

Początki państwa polskiego

Legendy a historia, Mieszko I i Dobrawa, gród, drużyna, książę, chrzest 966, koronacja Bolesława Chrobrego 1025, jak badamy najdawniejsze dzieje. Także dla klas 5–6

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 32 pkt

Przypomnij sobie

- O początkach Polski opowiadają **legendy** (o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu i Piaście, o smoku wawelskim). W legendzie prawda miesza się ze zmyśleniem: **Gniezno** i ród **Piastów** istniały naprawdę, ale gniazdo białego orła i myszy, które zjadły Popiela, to wymysł.
- Pierwszym władcą Polski znanym ze źródeł był **książę Mieszko I** z rodu Piastów (X wiek). **Książę** to władca, który rządzi krajem i dowodzi wojskiem.
- Państwo Mieszka miało wiele **grodów** – osad otoczonych drewnianym wałem i fosą. Najważniejsze były **Gniezno** i **Poznań**. Księcia strzegła **drużyna** – oddział zawodowych wojowników, których utrzymywał władca.
- W 965 roku Mieszko poślubił czeską księżniczkę **Dobrawę**, która była chrześcijanką. W **966 roku** Mieszko przyjął **chrzest**. Polska stała się częścią chrześcijańskiej Europy: zyskała sojuszników, a do kraju przybyli duchowni, którzy umieli czytać i pisać.
- Mieszko powiększał swoje państwo: oprócz ziem wokół Gniezna i Poznania (to **Wielkopolska**) rządził m.in. **Pomorzem**, **Śląskiem** i ziemią krakowską (**Małopolską**).
- W **1000 roku** do Gniezna przybył cesarz Otton III – był to **zjazd gnieźnieński**. Cesarz modlił się przy grobie świętego Wojciecha, a w Gnieźnie powstało **arcybiskupstwo** – Polska miała odtąd własnego arcybiskupa. W **1025 roku** syn Mieszka i Dobrawy, **Bolesław Chrobry**, koronował się na **pierwszego króla Polski**. Koronacja pokazała, że Polska jest niezależnym królestwem.
- O najdawniejszych dziejach dowiadujemy się z **kronik** (najstarszą kronikę polską napisał na początku XII wieku **Gall Anonim**) i z badań **archeologów**, którzy odkopują grody, groby, monety i narzędzia. Nie wiemy, jak wyglądał Mieszko I – nie zachował się żaden jego wizerunek z tamtych czasów.

Początki państwa

Mieszko I – chrzest w 966 r.
Jan Matejko, Mieszko I, rysunek z Pocztu królów i książąt polskich, 1890–1892

gród – osada otoczona wałem

chrzest – obraz z XIX wieku
Jan Matejko, Zaprowadzenie chrześcijaństwa, obraz, 1889

Bolesław Chrobry – król od 1025 r.
Jan Matejko, Bolesław Chrobry, rysunek z Pocztu królów i książąt polskich, 1890–1892

Podgląd • Pierwsza Ławka

Kazimierz Wielki, Jadwiga i Jagiełło

Koronacja Łokietka 1320, Kazimierz Wielki i Akademia Krakowska, koniec Piastów 1370, unia w Krewie 1385, Grunwald 1410, II pokój toruński 1466, Zawisza Czarny. Także dla klas 5–6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 29 pkt

Przypomnij sobie

- Przez prawie 200 lat Polska była podzielona na dzielnice. **Władysław Łokietek** zjednoczył większą część kraju i w **1320 roku** koronował się na króla w Krakowie. **Koronacja** to uroczyste nałożenie korony – znak, że ktoś zostaje królem.
- Jego syn **Kazimierz Wielki** (panował w latach 1333–1370) budował zamki i mury miejskie, wspierał miasta, kazał spisać jednakowe prawa i bić jednakową monetę. Mówi się, że **„zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną”**. Królestwo Łokietka tworzyły głównie **Wielkopolska** i **Małopolska**. Kazimierz Wielki odzyskał **Kujawy** i przyłączył na wschodzie **Ruś Halicką** ze Lwowem, a **Mazowsze** uznało jego zwierzchnictwo. Poza królestwem zostały **Śląsk** (należał do Czech) i **Pomorze Gdańskie** (zajęte przez Krzyżaków).
- W **1364 roku** Kazimierz Wielki założył **Akademię Krakowską** – pierwszy uniwersytet w Polsce.
- W państwie żyły **stany** – grupy ludzi o różnych prawach i obowiązkach: duchowni, rycerze, mieszczanie i chłopi. Król rządził, ale musiał liczyć się ze zdaniem stanów.
- Kazimierz Wielki zmarł w **1370 roku** i nie miał syna. Był **ostatnim królem z dynastii Piastów**. Później królem został Ludwik Węgierski, a po nim jego córka **Jadwiga** (koronowana w 1384 roku).
- W **1385 roku** zawarto **umowę w Krewie**: wielki książę litewski **Jagiełło** miał przyjąć chrzest, a potem poślubić Jadwigę i ochrzcić Litwinów (to **chrystianizacja**). Polska i Litwa miały odtąd wspólnego władcę, ale zostały dwoma państwami – to **unia personalna**. Jagiełło został królem Polski i dał początek dynastii **Jagiellonów**.
- Jadwiga przed śmiercią przekazała swoje klejnoty na Akademię Krakowską. Dzięki temu w **1400 roku** król Władysław Jagiełło **odnowił uczelnię**.
- Polska i Litwa spierały się z **zakonem krzyżackim**, który zajął Pomorze z Gdańskiem i napadał na Litwę. **15 lipca 1410 roku** pod **Grunwaldem** wojska polsko-litewskie, którymi dowodził Władysław Jagiełło, pokonały Krzyżaków. Zginął wielki mistrz krzyżacki Ulrich von Jungingen. Bitwę opisał później kronikarz **Jan Długosz**. Stolicy zakonu – **Malborka** – nie zdobyto, więc wojny trwały dalej. W **1466 roku**, po kolejnej wojnie, zawarto **II pokój toruński**: Polska odzyskała Pomorze z Gdańskiem i dostęp do morza.
- Pod Grunwaldem walczył **Zawisza Czarny z Garbowa** – najsłynniejszy polski rycerz. Był odważny, uczciwy i zawsze dotrzymywał słowa – do dziś mówimy *„polegać jak na Zawiszy”*. Takie zasady postępowania rycerzy nazywamy **etosem rycerskim**.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Złoty wiek i Mikołaj Kopernik

Szlachta, folwark i pańszczyzna, spław zboża, hołd pruski 1525, renesans, Kopernik, Kochanowski, Rej, Gomółka, koniec Jagiellonów 1572, czy wiek XVI był złoty dla wszystkich. Także dla klas 5–6

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 28 pkt

Przypomnij sobie

- XVI wiek nazywamy **złotym wiekiem** Polski: kraj był duży, bogaty i rzadko prowadził wojny na swoich ziemiach, a Kraków stał się ośrodkiem nauki i sztuki.
- Najwięcej do powiedzenia miała **szlachta**. Królowie dawali jej **przywileje** – specjalne prawa. Szlachcic musiał za to stawać do walki, gdy król zwołał **pospolite ruszenie**. Posłowie szlachty obradowali z królem na **sejmie walnym**. Taki ustrój, w którym szlachta decydowała o sprawach państwa, nazywamy **demokracją szlachecką**. Najbogatszych szlachciców nazywano **magnatami**.
- Szlachta miała **folwarki** – duże gospodarstwa, na których pracowali chłopi. Za ziemię, którą uprawiali dla siebie, chłopi musieli za darmo pracować na polu pana – to **pańszczyzna**. Zboże z folwarków płynęło łodziami Wisłą do Gdańska – to **spław**. Szlachta bogaciła się, a chłopi mieli coraz więcej dni pańszczyzny. Gorzej żyło się też **mieszczanom** (kupcom i rzemieślnikom): szlachta zakazała im kupować ziemię poza miastem, a w sejmie nie mieli prawa głosu.
- W **1525 roku** w Krakowie odbył się **hołd pruski**: książę pruski Albrecht klęknął przed królem **Zygmuntem Starym** i przyrzekł mu wierność.
- XVI wiek to w Europie czas **renesansu** (odrodzenia) – ludzie podziwiali sztukę starożytnych Greków i Rzymian. Na Wawelu powstał renesansowy dziedziniec z krużgankami i **Kaplica Zygmuntowska**, a w 1521 roku na wieży katedry zawieszono dzwon **Zygmunt**.
- W **1543 roku** ukazało się dzieło **Mikołaja Kopernika** „O obrotach sfer niebieskich". Kopernik dzięki obserwacjom i obliczeniom wykazał, że to **Ziemia krąży wokół Słońca**, a nie odwrotnie. Taki pogląd to **teoria heliocentryczna** (helios to po grecku słońce). Wcześniej sądzono, że w środku świata jest nieruchoma Ziemia – to **teoria geocentryczna**. Kopernik urodził się w **1473 roku** w **Toruniu**, studiował w **Akademii Krakowskiej**, bronił zamku w **Olsztynie** przed Krzyżakami, był też lekarzem i doradzał, jak bić dobrą monetę. Zmarł we **Fromborku** w 1543 roku – w roku wydania swojego dzieła. Mówimy o nim: *„Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię"*. Studentów nazywano wtedy **żakami**: uczyli się po łacinie, zajęcia zaczynali o świcie, mieszkali we wspólnych domach (bursach) i nosili długie szaty; studiować mogli tylko chłopcy i mężczyźni.
- **Mikołaj Rej** i **Jan Kochanowski** pisali **po polsku**, a nie tylko po łacinie. Rej napisał, że *„Polacy nie gęsi, iż swój język mają"*. Kochanowski, największy poeta tamtych czasów, mieszkał w Czarnolesie. **Mikołaj Gomółka** skomponował melodie do psalmów przełożonych przez Kochanowskiego.
- W **1569 roku** zawarto **unię lubelską**: Polska i Litwa utworzyły jedno państwo – **Rzeczpospolitą Obojga Narodów**. W **1572 roku** zmarł **Zygmunt August**, syn Zygmunta Starego, ostatni król z dynastii **Jagiellonów**. Od **1573 roku** szlachta sama **wybierała króla** – to **wolna elekcja**. Każdy wybrany król przysięgał **artykuły henrykowskie** (stałe prawa szlachty, np. zwoływanie sejmu) i **pacta conventa** – umowę, w której obiecywał, co zrobi dla państwa. W 1573 roku szlachta zawarła też **konfederację warszawską**: obiecała, że nikt nie będzie prześladowany za wiarę.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Upadek Rzeczypospolitej

KARTA 1/6

Słabość państwa i liberum veto, I rozbiór 1772, Sejm Wielki i czarna procesja, Konstytucja 3 maja 1791, konfederacja targowicka, II i III rozbiór, insurekcja kościuszkowska 1794. Także dla klas 5–6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 34 pkt

Przypomnij sobie

- W XVII wieku Rzeczpospolita była jeszcze silna: w **1683 roku** król **Jan III Sobieski** pokonał Turków pod **Wiedniem**. W XVIII wieku państwo osłabło: wojsko było małe, a jeden poseł mógł zerwać obrady sejmu okrzykiem „Nie pozwalam!" – to **liberum veto**.
- **Rozbiory** to podział ziem Rzeczypospolitej między sąsiadów: **Rosję, Prusy i Austrię**. Pierwszego rozbioru wszystkie trzy państwa dokonały w **1772 roku**.
- Polacy próbowali ratować państwo. W 1773 roku powstała **Komisja Edukacji Narodowej** – pierwszy w Europie urząd, który zajmował się szkołami (jak dzisiejsze ministerstwo edukacji). W latach 1788–1792 obradował **Sejm Wielki**. W 1789 roku mieszczanie w czarnych strojach przeszli przez Warszawę do króla, prosząc o więcej praw – to **czarna procesja**.
- **3 maja 1791 roku** Sejm Wielki uchwalił **Konstytucję 3 maja** – pierwszą taką ustawę w Europie. Miała naprawić państwo: zniosła liberum veto, dała prawa mieszczanom i otoczyła chłopów opieką prawa. Rocznicę jej uchwalenia obchodzimy co roku – **3 maja** to **święto państwowe**.
- Części magnatów konstytucja się nie podobała. W 1792 roku zawiązali **konfederację targowicką** i poprosili carycę Rosji o pomoc. Wojska rosyjskie weszły do kraju, a konstytucję obalono. Dlatego do dziś słowo **„targowica"** oznacza zdradę ojczyzny. W **1793 roku** Rosja i Prusy dokonały **II rozbioru**.
- W **1794 roku** wybuchła **insurekcja kościuszkowska** (insurekcja to powstanie). **Tadeusz Kościuszko** złożył przysięgę na Rynku w Krakowie i został **Naczelnikiem** powstania. Pod **Racławicami** zwyciężył Rosjan, a odznaczyli się tam chłopi uzbrojeni w kosy – **kosynierzy**, którzy zdobyli rosyjskie armaty. Najsłynniejszym kosynierem był **Wojciech Bartosz Głowacki**.
- Jesienią 1794 roku pod **Maciejowicami** Kościuszko został ranny i trafił do niewoli. Powstanie upadło. W **1795 roku** nastąpił **III rozbiór** – Polska zniknęła z map Europy na **123 lata**. Ostatnim królem był **Stanisław August Poniatowski**.

Ratowanie państwa

Konstytucja 3 maja – 1791 r.

Jan Matejko, Konstytucja 3 maja 1791 roku, obraz, 1891

kosynierzy – Racławice 1794

Jan Matejko, Kościuszko pod Racławicami, obraz, 1888

Stanisław August – ostatni król

Marcello Bacciarelli, Stanisław August w stroju koronacyjnym, obraz, 1768–1771

3 maja – święto państwowe

Odzyskanie niepodległości

Tradycje regionalne, symbole Unii Europejskiej, Polacy pod zaborami, Legiony Dąbrowskiego i hymn, powstania listopadowe i styczniowe, Polacy, którzy rozsławili Polskę, 11 listopada 1918, symbole i święta państwowe. W klasach 5–6 – do powtórki wybranych postaci i dat

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 36 pkt

Przypomnij sobie

- Przez **123 lata** (1795–1918) Polski nie było na mapach. Polacy żyli w trzech **zaborach**: **rosyjskim, pruskim i austriackim**. Zaborcy często zabraniali uczyć się po polsku w szkołach. Zmuszanie Polaków do mówienia po rosyjsku nazywamy **rusyfikacją**, a po niemiecku – **germanizacją**.
- W **1797 roku** we Włoszech generał **Jan Henryk Dąbrowski** utworzył **Legiony Polskie**, które walczyły u boku Francuzów Napoleona Bonapartego. Józef Wybicki napisał dla nich pieśń – **„Mazurek Dąbrowskiego”**. Od 1927 roku jest on naszym **hymnem państwowym**. Słowa hymnu przypominają postacie z historii, np. hetmana **Czarnieckiego**, który walczył ze Szwedami.
- Polacy chwytali za broń w **powstaniach**: **listopadowym** (wybuchło w **1830 roku**; walczyła w nim **Emilia Plater**) i **styczniowym** (wybuchło w **1863 roku**; na czele powstańczego **Rządu Narodowego** stanął **Romuald Traugutt**, którego Rosjanie stracili w 1864 roku). Oba powstania upadły, a wielu uczestników zesłano na Syberię.
- Polacy bronili też polskości bez broni: uczyli dzieci po polsku w ukryciu (to **tajne nauczanie**), czytali polskie książki, malowali obrazy z dziejów Polski (**Jan Matejko**). **Maria Skłodowska-Curie**, urodzona w Warszawie, odkryła pierwiastek **polon** i nazwała go na cześć Polski. Jako pierwsza osoba na świecie dwa razy dostała Nagrodę Nobla.
- W latach 1914–1918 trwała **I wojna światowa**. Zaborcy walczyli ze sobą i osłabli. Polacy musieli służyć w armiach wszystkich trzech zaborców, czasem przeciwko sobie. **11 listopada 1918 roku Józef Piłsudski** przejął w Warszawie dowództwo nad wojskiem – ten dzień uważamy za dzień odzyskania **niepodległości**.
- **Symbole państwowe** Polski to: **barwy** biało-czerwone, **godło** – biały orzeł w złotej koronie na czerwonym tle – i **hymn** „Mazurek Dąbrowskiego”. Podczas hymnu stoimy prosto i nie rozmawiamy.
- **Święta państwowe** przypominają ważne wydarzenia i łączą wszystkich Polaków: **3 maja** (rocznica Konstytucji 3 maja) i **11 listopada** – **Narodowe Święto Niepodległości**. Tego dnia wywieszamy flagi i spotykamy się na uroczystościach.
- Wspólnotę budują też **tradycje i zwyczaje regionalne** – w różnych częściach Polski są inne stroje, potrawy, pieśni i obrzędy, np. stroje góralskie na Podhalu, kolorowe wycinanki na Kurpiach, haft kaszubski na Kaszubach. Dbając o nie, pamiętamy o przodkach.
- Od **2004 roku** Polska należy do **Unii Europejskiej**. Jej symbole to **flaga** – krąg 12 złotych gwiazd na niebieskim tle (oznaczają jedność i zgodę narodów Europy, a nie liczbę państw) – i **hymn**: melodia „Oda do radości” Ludwiga van Beethovena.

PIERWSZA ŁAWKA

Od jaskiń do miast – początki cywilizacji – ćwiczenia podstawowe

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do karty 1 i poszukaj w ramce „Przypomnij sobie”.

1 **Uzupełnij.** ___ / 3 pkt

1. Przejście od łowiectwa i zbieractwa do rolnictwa to rewolucja _____.
2. Wiara w wielu bogów to _____.
3. Czasy przed wynalezieniem pisma to _____.

2 **Wyjaśnij, dlaczego ludzie w neolicie zaczęli osiedlać się na stałe.** ___ / 2 pkt

3 **Podaj dwa osiągnięcia Egipcjan, z których korzystamy do dziś.** ___ / 2 pkt

4 **Dlaczego Egipcjanie mumifikowali zmarłych?** ___ / 1 pkt

A. by zmarli szybciej zniknęli

B. wierzyli w życie pozagrobowe

C. tak nakazywali Rzymianie

D. chcieli sprzedawać mumie

PIERWSZA ŁAWKA

Dziedzictwo starożytnej Grecji – utrwalenie

KARTA 3/6

Zadania o wyższym poziomie trudności

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

776

Pamiętaj: na mapie biel to ląd, a szarość – morze; nazwy mórz są pisane pochyłymi literami.

1 **Porównaj demokrację w starożytnych Atenach i w dzisiejszej Polsce. Podaj dwie różnice.** ___ / 2 pkt

2 **Uzupełnij.** ___ / 3 pkt

1. Filozof, któremu przypisuje się słowa „wiem, że nic nie wiem”: _____
2. Dwa rodzaje przedstawień w greckim teatrze: tragedia i _____
3. Bohater mitów słynący z siły: _____

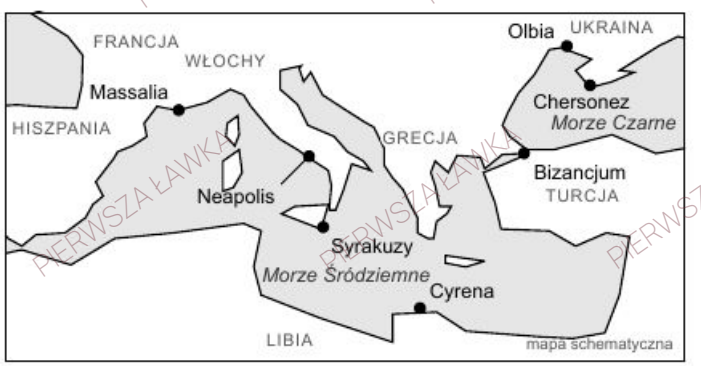
3 **Wyjaśnij, co dzisiejsze igrzyska olimpijskie zawdzięczają starożytnym Grekom.** ___ / 2 pkt

4 **Który wyraz pochodzi z greki?** ___ / 1 pkt

A. demokracja **B.** cesarz

C. senat **D.** legion

5 **Czarne kropki na mapie to dawne kolonie greckie, a wielkimi literami podpisano dzisiejsze państwa. Uzupełnij.** ___ / 2 pkt

biały – ląd

szary – morze

czarna kropka – grecka kolonia (nazwa starożytna)

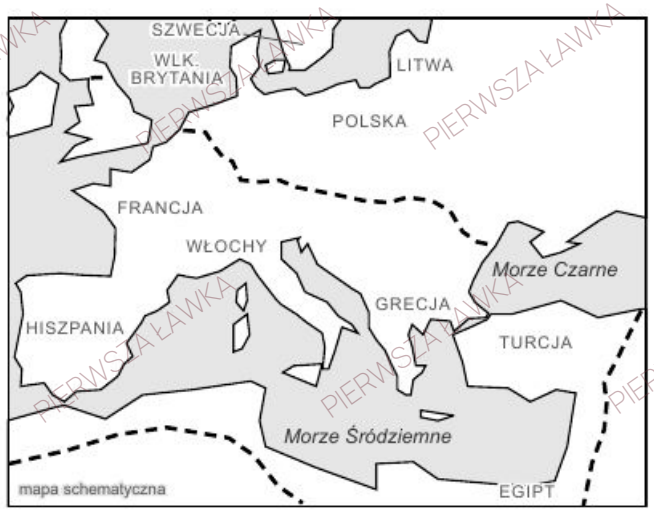
ABC nazwa dzisiejszego państwa (wielkie litery)

1. Morze, nad którym leżą kolonie Olbia i Chersonez: _____
2. Dzisiejsze państwo, w którym leży dawna kolonia Massalia (dziś Marsylia): _____

4 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Język polski wziął wiele słów z łaciny.	P	F
2. Rzym został założony w XX wieku.	P	F
3. Rzymianie budowali mosty i drogi.	P	F

5 **Na mapie linią przerywaną zaznaczono granicę imperium rzymskiego w II wieku n.e. (imperium leżało po stronie Morza Śródziemnego), a wielkimi literami podpisano dzisiejsze państwa. Rozdziel państwa.** ___ / 4 pkt

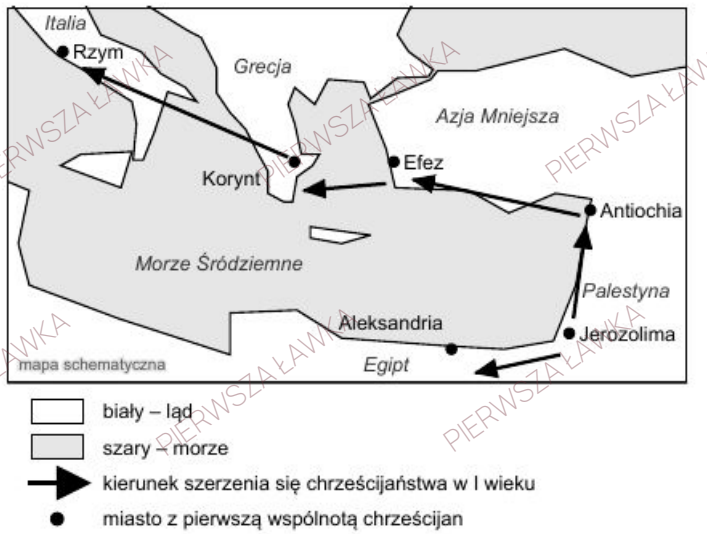
biały – ląd
szary – morze
granica imperium rzymskiego w II w. n.e.
ABC nazwa dzisiejszego państwa (wielkie litery)

Włochy Polska Hiszpania Szwecja

ziemie w imperium (w całości lub części)	ziemie poza imperium

PIERWSZA ŁAWKA

3 **Strzałki na mapie pokazują kierunki, w których chrześcijaństwo rozprzestrzeniało się w I wieku. Uzupełnij.** ___ / 3 pkt

1. Kraina, z której wychodzą strzałki – miejsce narodzin chrześcijaństwa: _____
2. Kraina w Afryce, do której prowadzi strzałka z Jerozolimy: _____
3. Kraina, przez którą wiodła droga z Antiochii do Grecji: _____

4 **Rozdziel religie.** ___ / 4 pkt

judaizm religia starożytnych Greków chrześcijaństwo religia starożytnych Egipcjan

monoteizm	politeizm

5 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Biblia składa się ze Starego i Nowego Testamentu.	P	F
2. Chrześcijaństwo rozprzestrzeniało się drogami imperium.	P	F
3. Edykt mediolański zakazał chrześcijaństwa.	P	F

Podgląd • Pierwsza Ławka

Źródła i czas – ćwiczenia podstawowe

Rodzaje źródeł, wieki, obliczanie upływu czasu

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 23 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do karty 1 i poszukaj w ramce „Przypomnij sobie”.

1 **Rozdziel źródła historyczne. Pamiętaj: źródła materialne, ikonograficzne i audiowizualne to rodzaje źródeł niepisanych.** ___ / 9 pkt

kronika grot strzały obraz akt nadania ziemi gliniany garnek fotografia pamiętnik ruiny grodu film dokumentalny

pisane	materialne	ikonograficzne i audiowizualne

2 **Zamień lata na wieki (zapisz cyframi rzymskimi).** ___ / 6 pkt

1. 1025 → _____
2. 1364 → _____
3. 1683 → _____
4. 1791 → _____
5. 1900 → _____
6. 2027 → _____

3 **Oblicz, ile lat minęło.** ___ / 3 pkt

1. od chrztu Polski (966) do roku 2026: _____
2. od bitwy pod Grunwaldem (1410) do odzyskania niepodległości (1918): _____
3. od roku 50 p.n.e. do roku 50 n.e.: _____

4 **Kto bada przeszłość, wykopując przedmioty z ziemi?** ___ / 1 pkt

A. kronikarz **B.** archeolog **C.** astronom **D.** geograf

5 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 4 pkt

1. Rok 1500 należy do XV wieku.	P	F
2. Średniowiecze trwało przed starożytnością.	P	F
3. Fotografia to źródło ikonograficzne.	P	F
4. Rok 200 p.n.e. był później niż rok 100 p.n.e.	P	F

Podgląd • Pierwsza Ławka

Pierwsi Piastowie – ćwiczenia podstawowe

Postacie, daty, legendy

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do karty 1 i poszukaj w ramce „Przypomnij sobie".

Jan Matejko, Mieszko I, rysunek z Pocztu królów i książąt polskich, 1890–1892

1 Połącz postać z opisem. ___ / 4 pkt

1. Mieszko I	a) cesarz, który przybył na zjazd w Gnieźnie w 1000 r.
2. Dobrawa	b) pierwszy władca Polski znany ze źródeł, przyjął chrzest w 966 r.
3. Bolesław Chrobry	c) pierwszy koronowany król Polski (1025)
4. Otton III	d) czeska księżniczka, żona Mieszka I

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 Uzupełnij daty. ___ / 3 pkt

1. chrzest Polski: _____ 2. zjazd gnieźnieński: _____ 3. koronacja Bolesława Chrobrego: _____

3 Połącz legendę z jej bohaterami. ___ / 3 pkt

1. legenda o Lechu, Czechu i Rusie	a) Krak i szewczyk Skuba
2. legenda o Piaście	b) trzej bracia i biały orzeł
3. legenda o smoku wawelskim	c) Popiel i ubogi kołodziej

1 ____ 2 ____ 3 ____

4 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Żona Mieszka I, Dobrawa, pochodziła z Czech.	P	F
2. Gniezno było jednym z głównych grodów państwa Polan.	P	F
3. Bolesław Chrobry był synem Dobrawy i Mieszka I.	P	F
4. Zjazd gnieźnieński odbył się w 1025 roku.	P	F

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Historia, klasa 4 – pakiet 10 zestawów (60 kart pracy)

Podgląd pokazał 12 z 150 stron. Pełna wersja: 150 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Złoty wiek i Mikołaj Kopernik – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Kazimierz Wielki, Jadwiga i Jagiełło – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Odzyskanie niepodległości – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Czym jest historia. Źródła i chronologia – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Upadek Rzeczypospolitej – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Od jaskiń do miast – początki cywilizacji – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Dziedzictwo starożytnej Grecji – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Dziedzictwo starożytnego Rzymu – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Narodziny chrześcijaństwa – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4
- Początki państwa polskiego – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 4

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/historia-klasa-4-pakiet-zestawow-kart-pracy